

Circwaste-hankkeen laaturaportti

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	3
2. Uudelleenkäyttöverkoston laatuajattelun kokonaisuus.....	5
3. RENET-verkoston jäsenyys ja jäsenmaksun määräytyminen.....	8
4. RENET organisaation oma toiminta.....	9
5. Jäsenet.....	11
5.1. Itsearviointi, vertaisoppiminen & konsultoiva keskustelu	11
5.2. Kohti luonnonvarasäästölaskentaa ja barometria	13
5.3. Luonnonvarasäästölaskenta.....	15
5.4. Uudelleenkäyttöbarometri	20
5.5. Valtsun pyöreä pöytä -toiminta.....	22
6. Oppilaitos- ja TKI yhteistyö	22
7. Yhteenveto	24
Lähdeluettelo	25
Liiteluettelo	26

Liiteluettelo:

1. Laatutyöryhmän äänestys RENET verkoston laatuajattelun suuntauksesta
2. Kartta kick-off tilaisuudessa perustetuista työryhmistä hanketyön tueksi
3. Kolmen tietomuodon jäävuori uudelleenkäytön kontekstissa
4. Arvio konsultoitujen keskusteluiden hyödyllisyydestä perustuen keskusteluihin ja palautteeseen

1. JOHDANTO

Circwaste -osahankeen toimijat koostuivat ohjausryhmästä, hanketiimistä Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksessa, verkoston työryhmistä, verkostosta ja hankerahoittajan monitoroinnista. Hanketta alustettiin RREUSEN toteuttamalla kansainvälisellä tutkimuksella kehittyvistä uudelleenkäyttöverkostoista Euroopassa. Perustettavan verkoston potentiaalisia jäseniä myös lähestyttiin alustavan kyselyn avulla, jossa kartoitettiin uudelleenkäyttötoimijoiden näkemyksiä ja toiveita tulevan verkoston toiminnasta. Tutkimuksen ja alustavan kyselyn tuloksiin voi tutustua Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen hankesivulta (Kierrätyskeskus, 2022). Kansainvälisen tutkimuksen perusteella tunnistettiin uudelleenkäyttöalan verkostojen tärkeimpiä tehtäviä, joita ovat uudelleenkäyttöasioiden lobbaus yhteiskunnassa, yhteistyön edistäminen tapahtumien, kokeiluiden ja projektien avulla, uudelleenkäytön laadun parantaminen ja kattojärjestömainen toiminta uudelleenkäytön etuja valvoen ja rahoitusmahdollisuuksia parantaen. Kuva 1 kiteyttää huomioita alustavasta kyselystä, joka osoitettiin Suomalaisille uudelleenkäyttötoimijoille. Alustavan kyselyn tarkoitus oli tiedustella alan toimijoilta ajatuksia ja näkemyksiä, että mitä perustettavan uudelleenkäyttöverkoston tulisi tehdä, ja mitkä olisivat verkoston tärkeimpiä tehtäviä.

Alustava kysely, millaisia ajatuksia nousi

- **Toiminta:** Yhteiset hankkeet ja kokeilut, know-how tiedon jako, seminaarit, tapaamiset, laadukkuuden kehittäminen, tuki/apu, mittarit, viestintä, työkalut, yhteistyö, vaikuttavuuden osoittaminen, termistö, digialusta.
- **Rahoitus:** Julkinen- ja hankerahoitus, jäsenmaksu, tapahtumat, tuotteet, palvelut.
- **Laatujärjestelmä:** Tuoteryhmien vaatimukset, yhteiset mittarit ja mittausmenetelmät, viestinnän laatu/käsitteet, merkki/leima/sertifikaatti?, laaturesurssit, digitaalinen/reaaliaikainen/joustava/kehittyvä laatujärjestelmä, yhteistä näkemystä kehittävä laatujärjestelmä
- **Aiheita yhteiskunnalliseen keskusteluun:** Ympäristöhyödyt, sosiaaliset hyödyt, taloudelliset hyödyt, tarvittava rahoitus/tuki, volyymin potentiaali, alan arvostus, tekemättä jättämisen kääntöpuoli, omavaraisuuden kehittyminen edistää turvallisuutta?

Kuva 1 Huomioita alustavasta kyselystä, uudelleenkäyttötoimijoiden ajatuksia verkoston tehtävistä

Circwaste -hankkeen laatutyön tuloksena syntyi:

- Luonnonvarasäästölaskenta uudelleenkäyttöön ohjatuista tuotteista, tulokset säästetyistä luonnonvaroista ja vältetyistä hiilidioksidipäästöistä, sekä ohjeet luonnonvarasäästöluvun käyttämisestä jäsenen omassa viestinnässä.
- Uudelleenkäyttöbarometri, tuottamaan tietoa alasta.
- Itsearviointin malli uudelleenkäyttötoimijalle.
- Vertaisoppimistreffit.

- Konsultoiva keskustelupalvelu uudelleenkäyttötoiminnan kehittämisestä kiinnostuneille.
- Laatutyön vuosikello ja itsearviointin työkalu organisaatioiden käyttöön.
- Valtakunnallisen jätesuunnitelman Valtu pyöreä pöytä -toiminta.

2. UUELLEENKÄYTTÖVERKOSTON LAATUAJATTELUN KOKONAISUUS

Tutkimme hankkeessa laatua laajalla katseella. Emme lähtiessä osanneet aavistaa minne matka meidät vie. Laatuasioita vietiin hankkeen aikana eteenpäin etenkin työryhmätyönä, mutta myös seminaareissa ja Excellence Finland konsultin avustuksella. Verkostomme halusi rakentaa järjestön, joka toimii laadukkaasti, läpinäkyvästi ja tuottaa alasta relevanttia tietoa.

Hankkeen laatutyön perustarkoitus on edesauttaa uudelleenkäyttökentän ammattimaistamista, tehostaa uudelleenkäyttötoiminnan läpinäkyvyyttä, parantaa uudelleenkäytön uskottavuutta ja luoda sisäistä koheesiota alalle.

On tunnistettu, että uudelleenkäytön kentällä on tarvetta parantaa kuluttajien ja sidosryhmien luottamusta, luoda uusia kumppanuuksia organisaatioiden välillä julkisella- sekä yksityisellä sektorilla, ja edesauttaa alan sisäisen vertaisarvioinnin mahdollistamista. Mahdollisia lähestymiskulmia laadullisille kehityskulmille voi olla vaikutusten läpinäkyvyys, tuotteiden laatu, organisaation laatu, liiketoiminnan laatu ja viranomaisten tarvitsema seurantatieto.

Hankkeen alkuvaiheessa laatutyöryhmä pohti verkoston näkökulmasta laadullisia suuntauksia ja niiden tärkeysjärjestystä. Taustamateriaalina toimi RREUSEN tutkimuksen pohjalta tunnistettuja verkostojen laadullisia suuntauksia, katso Kuva 2. Laatutyöryhmässä toteutettiin äänestys, jonka perusteella laatutypologioita asetettiin järjestykseen. Kaikki työryhmään osallistuneet äänestivät vaikutusten läpinäkyvyyden tärkeimmäksi laadulliseksi typologiaksi, tarkemmat tulokset liitteessä 1, Kuva 16. Laatutyöryhmän lisäksi hankkeeseen perustettiin muitakin työryhmiä, työryhmäkarttaan ja työryhmien välisiin sidoksiin voi tutustua liitteessä 2, Kuva 17.

Metodologisia huomioita

Typologiat: Kenelle tai mihin kriteerit on kohdistettu? (Keskustelua)

- **Organisation laatu:** Merkin tarkoituksena on antaa tunnustusta niille organisaatioille, joiden toiminta tunnustetaan tehokkaaksi
- **Tuotteiden laatu:** Merkin tavoitteena on lisätä asiakkaiden luottamusta jälleenmyydyn tuotteen laatuun
- **Vaikutusten läpinäkyvyys:** Merkin tarkoituksena on tunnustaa organisaation positiiviset sosiaaliset, työvoima- ja/tai ympäristövaikutukset
- **Viranomaiset:** Merkin tarkoituksena on tiedottaa viranomaisille organisaatiosta
- **Liiketoiminta:** Standardin tavoitteena on lisätä yritysten luottamusta uudelleenkäyttöorganisaatioihin

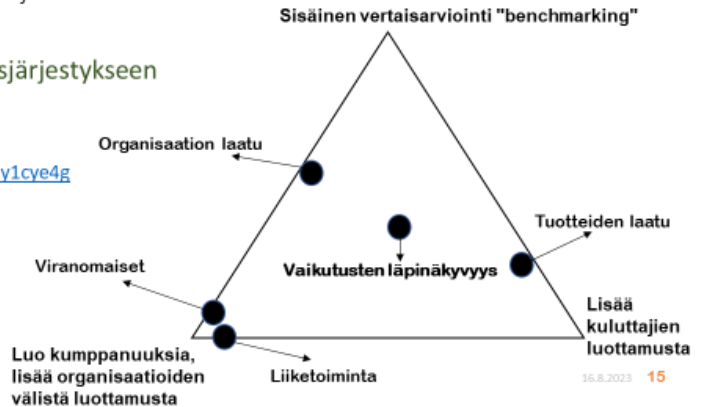
Padlet tehtävä: Aseta nämä mieleiseesi tärkeysjärjestykseen

- 1 tärkein --> 5 vähiten tärkeä
- **Saa perustella!**
- Padlet linkki: <https://padlet.com/jannekilpio/re2yiqux6y1cye4g>

Linkki taustatietoihin: [final-inventory-of-reuse-quality-standard--desk-research-1.pdf](#)

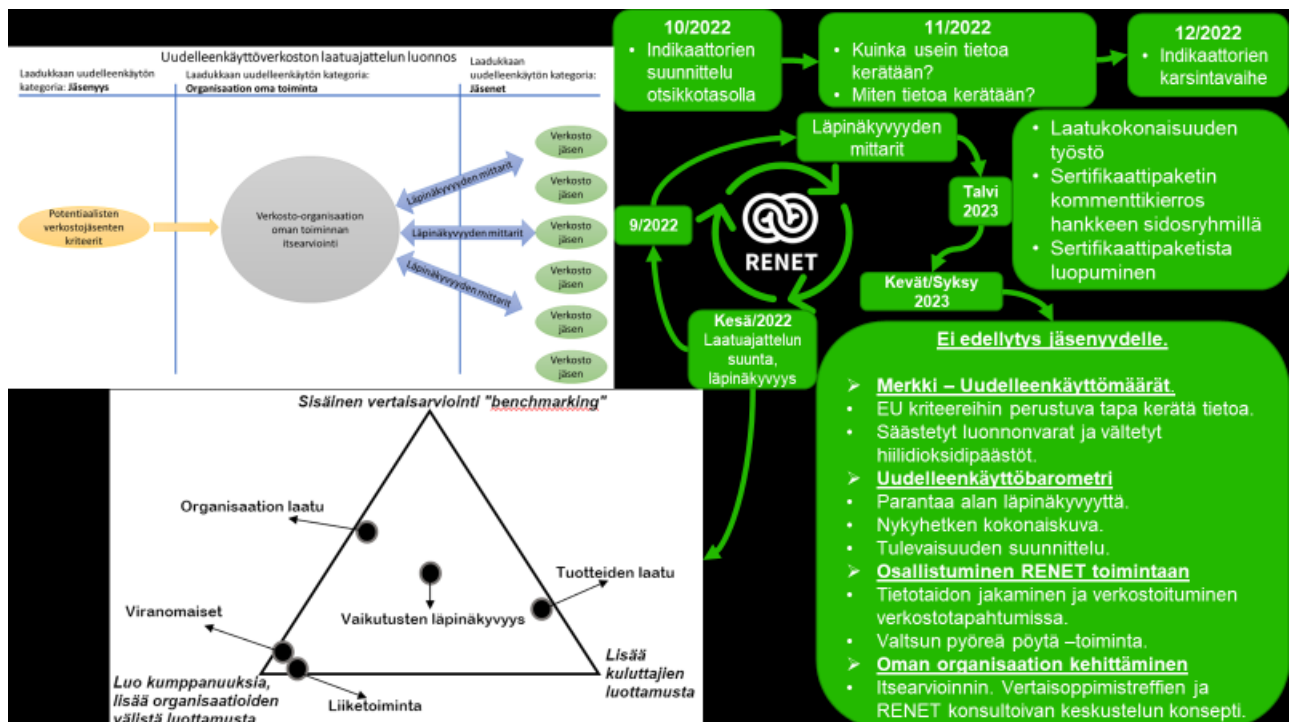

[materiaalikiertoon.fi](#)

Kuva 2 Perustuen RREUSE:n tekemään kansainväliseen uudelleenkäyttöverkostojen tutkimukseen, laadullisten suuntauksien havainnointia metodologisista näkökulmista.

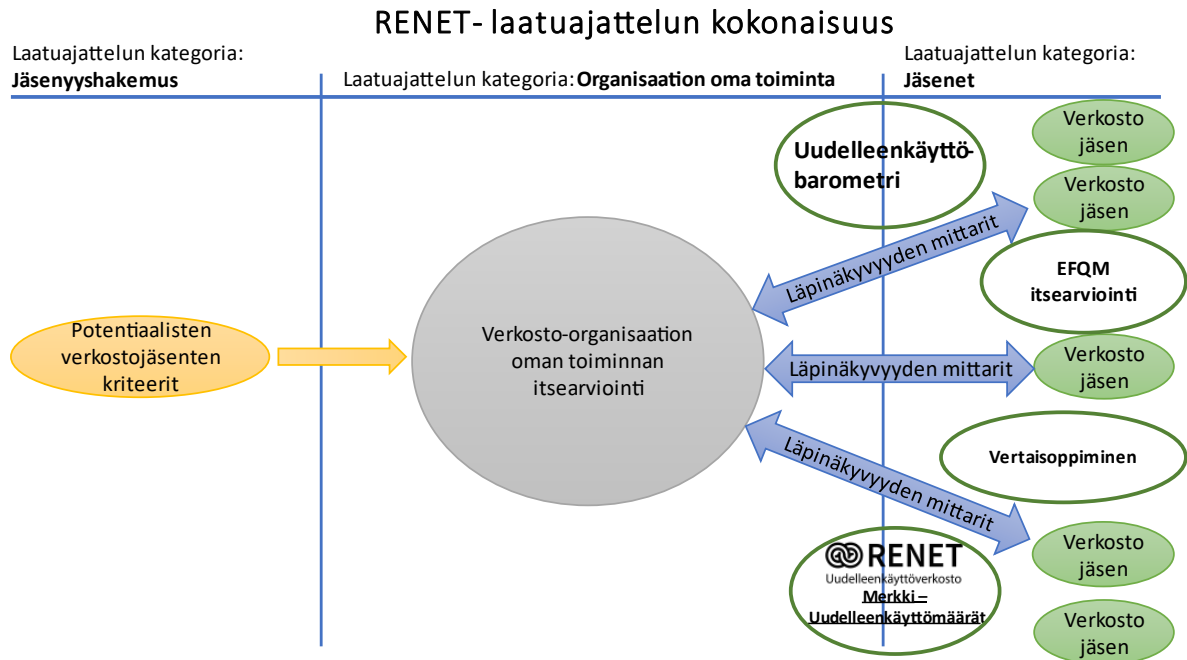
Kuva 3 havainnollistaa laatutyöprosessin vaihteita läpi hankkeen vuodesta 2022 vuoteen 2023.

Kuva 3 Prosessikuvaus laatukokonaisuuden kehittämisessä.

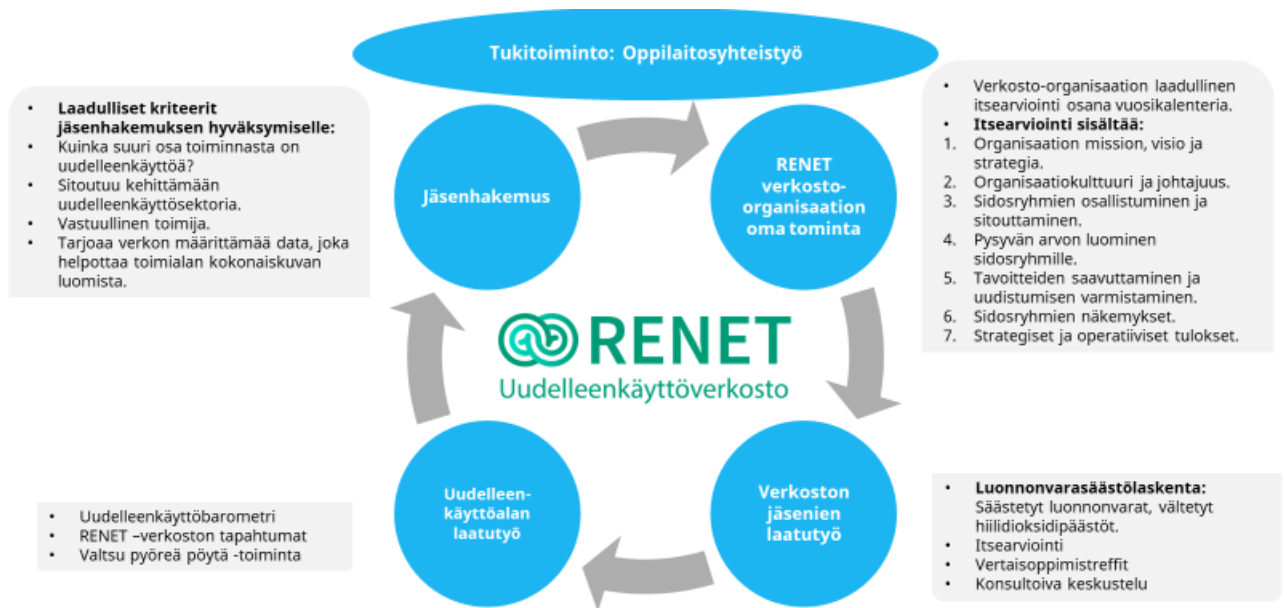
Kuva 4 esittää laatuajattelun kokonaisuutta. Laatuajattelu koostuu kolmesta kategoriasta, jäsenyyden hakemisesta, RENEt organisaatio omasta toiminnasta ja verkostojäsenten kanssa toteutetusta laatutyöstä, kategoriolla ei ole

tärkeysjärjestystä, vaan ne ovat tasavertaisia keskenään. Jäsennyshakemuvaihetta käsitellään tarkemmin luvussa RENET-verkoston jäsenyys ja jäsenmaksun määräytyminen, organisaation oman toiminnan laatutyötä käsitellään tarkemmin luvussa RENET organisaation oma toiminta, ja RENET jäsenten kanssa yhdessä toteutettavaa laatutyötä käsitellään tarkemmin luvussa Jäsenet.

Kuva 4 Havainnollistava kuva laatuajattelun kolmesta kategoriasta, sekä luonnonvarasäästöjen laskennan, uudelleenkäyttöbarometrin, itsearvioinnin ja vertaisoppimisen sijoittuminen laatuajattelun kokonaisuuteen.

Laatuajattelun kokonaisuus muodostaa "laadun vauhtipyörän", joka koostuu jäsennyshakemuksesta, verkosto-organisaation oman toiminnan arvioinnista, verkostojäsenten laadun kehittämistä ja uudelleenkäyttöalan laadun kehittämisestä. Tukitoimintona tutkimus – ja kehitys yhteistyö oppilaitoksien kanssa, katso Kuva 5.

Kuva 5 RENEK verkoston laadun vauhtipyörä.

3. RENEK-VERKOSTON JÄSENYYS JA JÄSENMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN

Varsinaiset jäsenet ovat äänioikeutettuja verkoston kokouksissa ja saavat käyttöönsä kaikki verkoston jäsenedut. Jäsenen äänimäärä verkostokokouksessa määräytyy sen mukaan, missä luokassa organisaatio on tehtyjen henkilötyövuosien mukaan, organisaation kasvaessa äänimäärä lisääntyy (ääniä vähintään yksi enintään 4). Hallitus hyväksyy jäsenet.

Kumppanijäsenet tukevat verkoston toimintaa jäsenmaksullaan. Jäsenyys ei edellytä uudelleenkäytön alalla toimimista. Kumppanijäsenillä ei ole äänioikeutta verkoston kokouksissa, mutta heillä on kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Kumppanijäsenet osallistuvat verkoston tilaisuuksiin jäsenhinnoin. Hallitus hyväksyy jäsenet.

Taulukko 1 esittää kuinka jäsenmaksut määräytyvät.

Jäsenyyden kriteerit varsinaisille jäsenille

- Organisaation toiminta liittyy uudelleenkäyttöön eli tuotteiden pitämiseen käytössä samassa tai uudessa käyttötarkoituksessa ja vain pienin muokkauksin (esim: käytetyn tavaran myynti, kunnostus, huolto, korjaus, päivitys, uusi tuotteet)
- Organisaatio toimii Suomessa
- Jos organisaatio toimii myös muilla toimialoilla, sen uudelleenkäyttötoimintojen osa voi liittyä verkostoon. Tällöin jäsenmaksua laskettaessa tarkastellaan henkilötyövuosia ja liikevaihtoa tässä organisaation osassa

- Materiaalikierrätystä ei katsota uudelleenkäytöksi. Materiaalikierrätyksessä tuotteiden sisältämät raaka-aineet kierrätetään uusien tuotteiden raaka-aineiksi niin, että alkuperäinen tuote lakkaa olemasta. Materiaalikierrätyksen kentällä toimivat organisaatiot ovat tärkeitä uudelleenkäytön sidosryhmiä ja tervetulleita verkoston kumppanijäseniksi

Varsinaisen jäsenen jäsenmaksun määräytyminen	1	2	3	4
työsuhteisten ihmisten henkilötyövuodet edellisenä toimintavuonna	alle 10 75e	10–25 125e	26–50 250e	+50 400e
edellisen toimintavuoden liikevaihto	alle 100 te 75e	100–500 te 125e	500te-3 milj 250e	yli 3 milj 400e
Kumppanijäsenmaksu	800e			

Taulukko 1 Jäsenmaksun määräytyminen

Esimerkki:

Uudelleenkäyttötoimija x palkkalistoilla oli vuoden 2022 aikana yhteensä 35 ihmistä, joiden yhteenlaskettu työaika tuotti 28 henkilötyövuotta ja vuoden 2022 liikevaihto oli 450 000 euroa. Uudelleenkäyttötoimija X jäsenmaksu on 250e + 125e= 37.

4. RENET ORGANISAATION OMA TOIMINTA

Verkoston säännöissä sanotaan, että verkosto kokoaa yhteen alan vastuulliset toimijat. Työryhmätyönä olemme yhdessä hahmotelleet mitä se tarkoittaa. Muun muassa se tarkoittaa sitä, että hallitus hyväksyy jäsenet. Järjestön kuuluu myös tarkastella omaa toimintaansa kriittisesti. Tätä varten hankkeessa rakennettiin EFQM-mallin pohjalta hallitukselle itsearviointin vuosikello, jonka käyttöön hallitusta myös koulutettiin. Taulukko 2 listaa RENET organisaation strategiatyötä, joka pitää sisällään itsearviointin ennakkokyselyn, laatutyön vuosikellon ja itsearviointin työkalun, strategisen pohjan kysymyksineen sekä sidosryhmäkartan.

RENET hallituksen itsearviointin ennakkokysely	https://forms.office.com/e/kpTjaXnA9Y
Organisaation laatutyön vuosikello & itsearviointin työkalu	Organisaation laatutyön vuosikello ja itsearviointin työkalu
Organisaatiostrategia ja sidosryhmäkartta	organisaatiostrategia ja sidosryhmäkartta

Taulukko 2 Itsearviointin ennakkokyselyn, laatutyön vuosikellon ja itsearviointin työkalun, sekä organisaatiostrategian ja sidosryhmäkartan pohjat

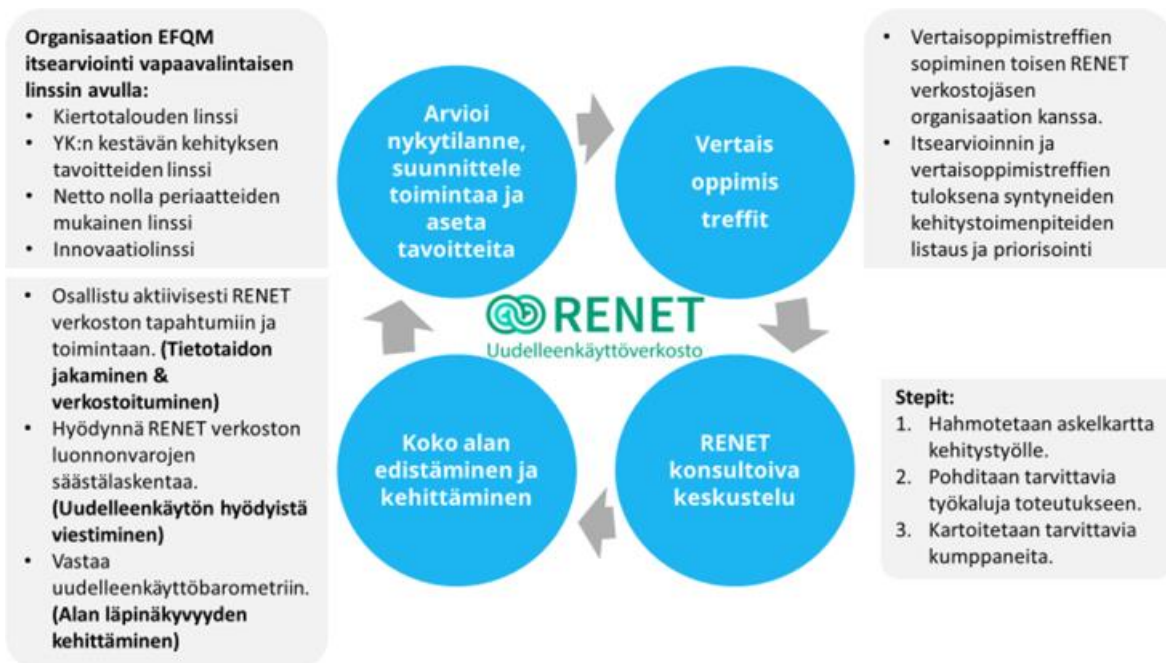
Itsearviointikokonaisuuden konsepti on Circwaste -hankkeessa suunniteltu, yhteistyössä Excellence Finlandin asiantuntijoiden kanssa EFQM-mallin mukaisesti (European Foundation for Quality Management), katso Kuva 6. Konseptin ensimmäinen vaihe on organisaation hallituksen laadullinen ennakkokysely, jonka tulokset käydään läpi ensimmäisessä kokouksessa. Näin muodostetaan keskustellen ensimmäinen yhteinen laadun tilannekuva. Toisessa kokouksessa keskitytään EFQM-mallin mukaisesti organisaation suuntaa käsitteleviin kysymyksiin ja tehdään päätökset tulevasta suunnasta. Kolmannessa kokouksessa suunnitellaan suunnan mukaisia toimintamalleja, ja tehdään päätökset jatkotoimista. Neljännessä kokouksessa kartoitetaan toiminnan mittaamiseen, joilla voidaan arvioida suunnan ohjaamia toiminnan tuloksia. Viidennessä kokouksessa havainnoidaan mahdollisia kehittämiskohteita ja priorisoidaan toteutusjärjestys. Kuudennen kokouksen tarkoitus on koostaa laatutyön tuloksia yhteen ja käyttää dokumenttia jatkossa kehittämistyön tukena. Konsepti on toteuttamiskelpoinen kaiken kokoisiin organisaatioihin, ja RENET jäsen organisaatiot voivat halutessaan käyttää tätä mallina myös omassa toiminnassaan.

Kuva 6 RENET organisaation itsearvioinnin konsepti.

5. JÄSENET

Luonnonvarasäästöjen laskenta, uudelleenkäyttöbarometri, kuten myös RENET verkoston tapahtumat, itsearviointi, vertaisoppiminen ja konsultoivat keskustelut voidaan nähdä työkaluina, joilla uudelleenkäytön kentältä hiljalleen itsensä ylittävä tieto ”*tuntemus uudelleenkäytön potentiaalista*” siirtyy hiljaiseksi tiedoksi (*hajanainen, tallentamattomassa muodossa*), ja hiljaisesta tiedosta edelleen eksplisiittiseksi, olemassa olevaksi tiedoksi. Tätä siirtymää havainnollistaa liitteen 3, Kuva 18, *kolmen tietomuodon jäävuori*, joka on tuotu uudelleenkäytön kontekstiin yhteistyöhön perustuvan tiedon luomisen tieteellisestä kirjallisuudesta (Pässilä ym, 2013). Kuva 7 kokoaa yhteen laatutyön tarkistuslistan, jota RENET jäsenet voivat käyttää ohjenuorana laatutyössä verkostossamme.

Kuva 7 Verkostojäsenen laatutyön tarkistuslista

5.1. Itsearviointi, vertaisoppiminen & konsultoiva keskustelu

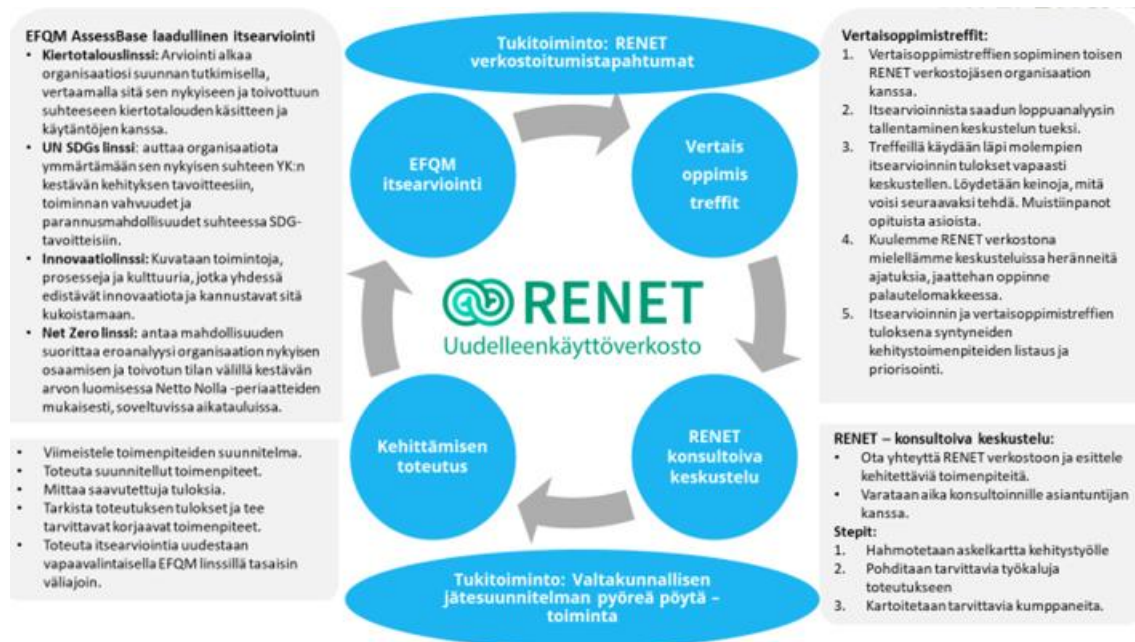
Konsultoimme hankkeen aikana kymmentä toimijaa uusien uudelleenkäyttöpisteiden perustamiseen liittyen. Konsultoivat keskustelut osoittivat, että kenttä on hyvin laaja ja jokainen tapaus on täysin omanlaisensa. Konsultoinneissa todettiin erityisen tarpeelliseksi se, että meillä oli taustallamme verkosto, jonka toimijoiden ja toimintojen pariin saatoimme ohjata kehitystyötä tekevät ihmiset. Järjestimme osana konsultaatioita useita vierailuita ja yhdistimme mahdollisesti yhteistyöstä kiinnostuneita tahoja toisiinsa. Itsearvioinnit, vertaisoppimiset ja konsultoivat keskustelut paketoitiin verkostolle jäsenpalveluiksi.

Liite 4, Kuva 19 esittää tuloksia konsultoivien keskusteluiden hyödyllisyydestä perustuen keskusteluihin ja palautteeseen. Konsultoihin keskusteluihin osallistui

yrityksiä, kuntia, järjestöjä ja osuuskunta. Projektit ja kehitettävät osa-alueet olivat joko alussa, hyvin pitkällä tai siltä väliltä. Keskusteluissa käytiin läpi esimerkiksi perustamisvaiheen askelkarttaa, teknologisia kysymyksiä, verkostoitumis- ja yhteistyömahdollisuuksia, rahoitukseen ja ohjauskeinoihin liittyviä kysymyksiä, seurannan ja mittareiden kehittämistä, vertailuanalyysin ja vertaisoppimisen mahdollisuuksia, sekä vision ja strategian sparrausta.

Konsultoivien keskusteluiden jälkeen osalla konsultoitavista tahoista asiat ovat edenneet keskustelujen jälkeen selkeästi eteenpäin. Suoraa johtopäätöstä ei voida näyttää, että konsultoivat keskustelut olisivat nimenomaan olleet ratkaiseva tekijä, mutta toivon mukaan yhteistyö on toiminut vauhdittavana tekijänä. Jotkin toimijat ovat varmistaneet avattavalle toiminnalleen paikan ja asettaneet avaamistavoitteen, tai ovat jo aloittaneet uuden toiminnan, verkostoituneet uusien toimialojen kanssa vauhdittamaan tavoitteitaan, uusia yhteistyökumppanuuksia on muodostunut ja mukana olleita toimijoita on lähtenyt mukaan hankevalmisteluihin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että konsultoivat keskustelut ovat hyödyllisiä, ja niitä kannattaa jatkaa pitkäjänteisesti jatkossakin osana RENET verkoston palveluita jäsenille. Tästä syystä konsultoivien keskusteluiden ympärille rakennettiin itsearviointin, vertaisoppimistreffien ja konsultoivan keskustelun vauhtipyörä, joka toimii askelkarttana jäsenillemme. Kuva 8 hahmottaa, kuinka organisaation itsearviointi, vertaisoppiminen, konsultoivat keskustelut ja verkoston tarjoamat tukitoiminnot toimivat polkuna verkostojäsenelle, joka haluaa parantaa oman organisaation toimintaa.

Kuva 8 Itsearviointin, vertaisoppimisen, konsultoivan keskustelun ja kehittämisen toteutuksen vauhtipyörä.

Vertaisoppijat ovat toteuttaneet esimerkiksi EFQM Circular Economy Lens -itsearviointin (EFQM, 2023; EFQM AssessBase, 2023) ennen vertaisoppimis tapaamista.

Tallentakaa itsearviointista saatu loppuanalyysi vertaisoppimisen keskustelun avuksi. Vertaisoppimistapaamisessa käydään läpi oman ja keskustelukumppanin itsearviointin tulokset vapaasti keskustellen läpi. Kertokaa toisillenne, että miksi pisteytite oman organisaationne niin kuin pisteytite, ja mitä voisi seuraavaksi tehdä, että pisteet paranisivat. Tähän dokumenttiin voitte kirjoittaa jokaiseen kohtaan itseänne varten muistiinpanoja vertaisoppimistanne asioista.

Verkostossa on voimaa, ja itsearviointin jälkeisen vertaisoppimisen tarkoitus on vahvistaa omaa- ja yhteistä käsitystä organisaationne, sekä uudelleenkäyttöalan nykytilasta ja tulevaisuuden visioista. Keskustelun toivotaan herättävän luovia ajatuksia omaan ja yhteiseen käyttöön. Käyttäkää tämä tilaisuus hyväksenne, ja kohdatkaa uteliaasti keskustelukumppanin ajatukset.

Vertaisoppimistreffit ovat vapaaehtoinen ja vapaamuotoinen, kahden organisaation välinen tapahtuma. Taulukko 3 vertaisoppimistreffien dokumentti on luotu oppimisen tueksi, ja sitä ei tarvitse palauttaa. Suosittelemme varaamaan 2 tuntia aikaa keskustelulle. Kuulemme RENET verkostona mielellämme keskusteluissa heränneitä ajatuksia, jaattehan oppinne palautelomakkeessa, katso Taulukko 3.

Word -pohja vertaisoppimistreffejä varten	Uudelleenkäyttötoimijoiden vertaisoppimistreffit
Vertaisoppimistreffien palautelomake	https://forms.office.com/e/ZBXuDpaZKh

Taulukko 3 Vertaisoppimistreffit ja palautelomake

5.2 Kohti luonnonvarasäästölaskentaa ja barometria

Rakensimme työryhmätyönä kriteeristöä, jolla uudelleenkäyttöalan laatua voisi mitata ja osoittaa. Vuonna 2022 ajattelimme, että kriteeristöstä syntyisi jonkinlainen moniosainen laatusertifikaatti. Sertifikaatin kommenttikierros talvella 2023 osoitti, että tässä vaiheessa sertifikaatin rakentamisesta kannattaa luopua. Sertifikaatti uhkasi tulla joko turhan yksinkertaiseksi tai liian moniselitteiseksi. Lisäksi keskusteluun tullut EU:n viherväittämät -direktiivi tuntui tuovan merkille monia uusia vaatimuksia. Päätimme jakaa laatusertifikaatin kahtia. Toisesta puolikkaasta lähdimme kehittämään luonnonvarasäästölaskennan jäsenpalvelua ja toisesta puolikkaasta uudelleenkäyttöbarometria. Kuva 9 esittää kehitysprosessin päävaiheet.

Kuva 9 Prosessikuvaus laatusertifikaattipaketin suunnittelusta ja luopumisesta, joka johti luonnonvarasäästölaskentaan ja uudelleenkäyttöbarometrin toteutukseen.

Luonnonvarasäästölaskennan tarkoitus ja sisältö esitellään tarkemmin luvussa 5.3, Kuva 10 sisältää alustavat suunnitelmat, mitä luonnonvarasäästölaskentaan perustuva uudelleenkäyttömerkki tarkoittaisi, ja mikä olisi toteutustapa, jonka tarkoitus on osoittaa säästettyjen luonnonvarojen määrä ja vältettyjen hiilidioksidipäästöjen määrä.

Merkki - Uudelleenkäyttömäärät	
Ilmiö, jota merkki kuvaa: Ympäristövaikutuksia. Jäsenorganisaatio raportoi verkostolle kategoriakohtaisesti uudelleenkäyttöön saatettujen tuotteiden määrät (kpl tai kg).	
<p>Tarkoitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yritys saa tiedon uudelleenkäytön avulla säästetyistä luonnonvaroista ja vältetyistä hiilidioksidipäästöistä. • Luonnonvarasäästölaskenta on kolmannen osapuolen tekemä. • Oikeuttaa RENET merkkiin, joka kertoo, että uudelleenkäytön avulla säästettyjen luonnonvarojen ja vältettyjen hiilidioksidipäästöjen arvioinnin on tehnyt kolmas osapuoli. • RENET pystyy tilastoimaan koko verkoston säästetyt luonnonvarat ja CO2 päästöt. • Lisäksi verkoston luonnonvarojen- ja CO2 päästöjen säästämistä voidaan tarkastella tekstiilin, sähkö- ja elektroniikkalaitteiden, huonekalujen, rakennusmateriaalien ja -tuotteiden osalta. • Muut tuotteet kategoriasta säästettyjä luonnonvaroja. 	<p>Toteutustapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittarit: Tekstiilit, sähkö- ja elektroniikkalaitteet, huonekalut, rakennusmateriaalit ja -tuotteet, muut tuotteet joiden kanssa toimenpiteitä on toteutettu. • Datan lähde: Varsinaiselta jäsenorganisaatioilta. • Tieto kerätään: RENET kotisivujen intrassa. • Data: Myydyt kappaleet/vuosi ja/tai painossa. • Aikaväli: Vuosittain kerätään tiedot, mutta EU raportointisyklin (3v) auditoidaan laatumerkin käyttöoikeus. • KRITEERI: Tarvittavien tietojen toimittaminen. • Merkki sisältyy jäsenmaksuun. • Merkki ei ole edellytys RENET verkoston jäsenyydelle. • Lisätiedot: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0019&from=GA

Kuva 10 Luonnonvarasäästölaskennan tarkoitus ja toteutustapa.

Toisesta puolesta sertifikaattia rakennettiin uudelleenkäyttöbarometri, jolla alasta kerättäisiin laajemmin tietoa vuosittain alan lobbaustyön tueksi. Barometrin tarkoitus ja sisältö esitellään tarkemmin luvussa 5.4, Kuva 11 sisältää alustavat suunnitelmat mitä läpinäkyvyysindikaattoreihin perustuva uudelleenkäyttöbarometri tarkoittaisi, ja mikä olisi toteutustapa.

Uudelleenkäyttöbarometri	
<p>Tarkoitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uudelleenkäyttöbarometri on työkalu, jolla uudelleenkäyttöalasta tarvittavaa tietoa voidaan kerätä ja analysoida. • Tuloksien analysointi antaa kokonaiskuvan alan nykytilasta, trendeistä ja tulevaisuuden näkymistä. • Luo ymmärrystä sosiaalisista-, taloudellisista- ja ympäristöllisistä näkökulmista. • Tulokset julkaistaan RENET nettisivuilla. • Voi sisältää vakiokysymysten osion, ja vaihtuvien kysymysten osion. Riippuen tarpeesta. • Voidaan käyttää viestinnän tukena lobbauksessa ja kansalaisviestinnässä. • Tuloksia voi hyödyntää verkoston lisäksi kaikki verkoston jäsenet. • Hyödyttää koko alan, tai yksittäisen organisaation benchmarking työtä. • Data: Avoimia kysymyksiä, monialintakysymyksiä, kyllä/ei vaihtoehtoja ja numeerista arvottamista • Aikaväli: Vuosittain verkoston jäseniltä. EU:n raportointisyklissä joka kolmas vuosi kansallisella tasolla. 	<p>Toteutustapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittarit • Uudelleenkäyttöaste, suomessa myydyn/lahjoitetun/vaihtokaupatun materiaalin määrä, rejektien määrä (kierrätykseen ja polttoon, kuinka paljon?) • eNPS, eli Employee Net Promoter Score. • NPS, eli Net Promoter Score. • Yhteiskunnallinen vastuullisuus (organisaatio yhteiskunnallinen yritys ja/tai Arvoliiiton jäsen?) • Laaturjärjestelmä (käytössä jokin laaturjärjestelmä?) • Ympäristöjärjestelmä (käytössä jokin laaturjärjestelmä?) • TKI, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta. • Alueellinen uudelleenkäytön saavutettavuus (karttatilasto) • Tavaravirtojen läpinäkyvyys, tiedämme minne myymättömät tavarat menevät? (eteenpäinohjaus) • Materiaalien kiertoon ohjaus (Lajiteltavat jätteet) • Onko käytössä tuoteturvallisuus ja/tai takuumerkintä? • Ei työsuhteessa olevan henkilöstön määrä. • Muita myynnin tunnuslukuja (esim, kassatapahtumien määrä) • Jatkuvan parantamisen kulttuuri. • Luovuus- ja innovaatiokulttuuri.

Kuva 11 Uudelleenkäyttöbarometrin tarkoituksen ja toteutustavan suunnitteluvaihe, ja aiheet tiivistetysti.

5.3 Luonnonvarasäästölaskenta

Alalla on tiedostettu, että uudelleenkäytöstä ei ole tarpeeksi tietoa saatavilla ja sen seuranta on vasta alkutekijäissään mm. EU:ssa, jonka jäsenvaltiot ovat aloittaneet uudelleenkäytön raportoinnin vuonna 2022. Aluksi seurannassa on mukana vain neljä tuotekategoriaa, joita ovat tekstiilit, huonekalut, sähkö- ja elektroniikkalaitteet sekä rakennusmateriaalit. Suomen ympäristökeskus SYKE on selvittänyt vuonna 2022 Suomen uudelleenkäyttömääriä EU:n raportointia varten. Kysely lähetettiin alan toimijoille kuten kirpputoreille, kierrätyskeskuksille, nettikaupoille ja rakennustarvikkeiden kierrättäjille. Seuraavan kerran raportointi tapahtuu vuonna 2025.

RENETin tavoitteena on myös kerätä tietoa jäsentensä uudelleenkäyttömääristä sekä mahdollisesti raportoida määriä suoraan jäsentensä puolesta EU:lle. Lisäksi tavoitteena on jo nyt yhtenäistää uudelleenkäyttömäärien seuranta ja kannustaa uudelleenkäyttötoimijoita seuraamaan materiaalivirtojaan sekä raportoimaan niistä.

Yhdeksi RENETin jäsenpalveluksi kehitettiinkin uudelleenkäytön avulla säästettyjen luonnonvarojen laskenta. RENET kerää vuosittain tietoa verkoston jäsenten kautta uudelleenkäyttöön päätyneistä tavaramääristä ja tiedon perusteella kukin jäsenorganisaatio saa laskelman uudelleenkäyttötoimintansa säästämistä

luonnonvaroista ja vältetyistä CO₂-päästöistä. Lisäksi tietoja käytetään apuna, kun yritetään määrittää Suomessa uudelleenkäyttöön pelastettuja materiaaliavirtoja.

Jäsen tuottaa vuosittain RENETille tiedon Suomessa uudelleenkäyttöön myymiensä, lahjoittamiensa tai muutoin uudelleenkäyttöön saattamiensa tuotteiden määrästä ja saa vastineeksi luonnonvarojen ja hiilidioksidipäästöjen kokonaissäätöluvut raportoituna vuonna.

Lomakkeelle syötetään uudelleenkäyttöön ohjattujen tuotteiden määrät massana (kg) ja/tai kappaleina kymmenestä tuotekategoriasta.

Tuotekategoriat:

1. Tekstiilit
2. Huonekalut
3. Rakennusmateriaalit ja -tarvikkeet
4. Sähkö- ja elektroniikkalaitteet
5. Astiat, kattaminen & keittiötarvikkeet (ei-elektroniset)
6. Kodintuotteet & pientavara (ei-elektroniset)
7. Urheiluvälineet & soittimet
8. Kengät
9. Kirjat & audio
10. Polkupyörät

Ilmoitetut tiedot jäävät RENET-yhdistyksen käyttöön uudelleenkäytön edistämistyöhön ja viestintään yleisellä tasolla, siten että luvuista ei voi yksilöidä organisaatioita tai yksittäisiä toimijoita.

Kategorisointi perustuu neljään EU:n seuraamaan ja määrittelemään tuotekategoriaan (tekstiilit, huonekalut, sähkö- ja elektroniikkalaitteet sekä rakennusmateriaalit). Jotta jäsen saisi koko vuoden ympäristösäästöt tietoonsa ja RENET arvokasta tietoa kaikista uudelleenkäyttöön ohjatuista tuotteista, luotiin muillekin tuoteryhmille omat tuotekategoriat. Muiden tuotteiden kategorisointi tehtiin yhdessä SYKEN, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen, Second Hand Market Redin ja Suomen Kierrätyskeskusten yhdistyksen (SKKY) kanssa. Lisäksi laskennan testausvaiheessa testtiin osallistuneilta jäseniltä kysyttiin kategorisoinnista. Kuvassa 12 ja 13 on esitetty tuotekategorisointia ja sen vaiheita.

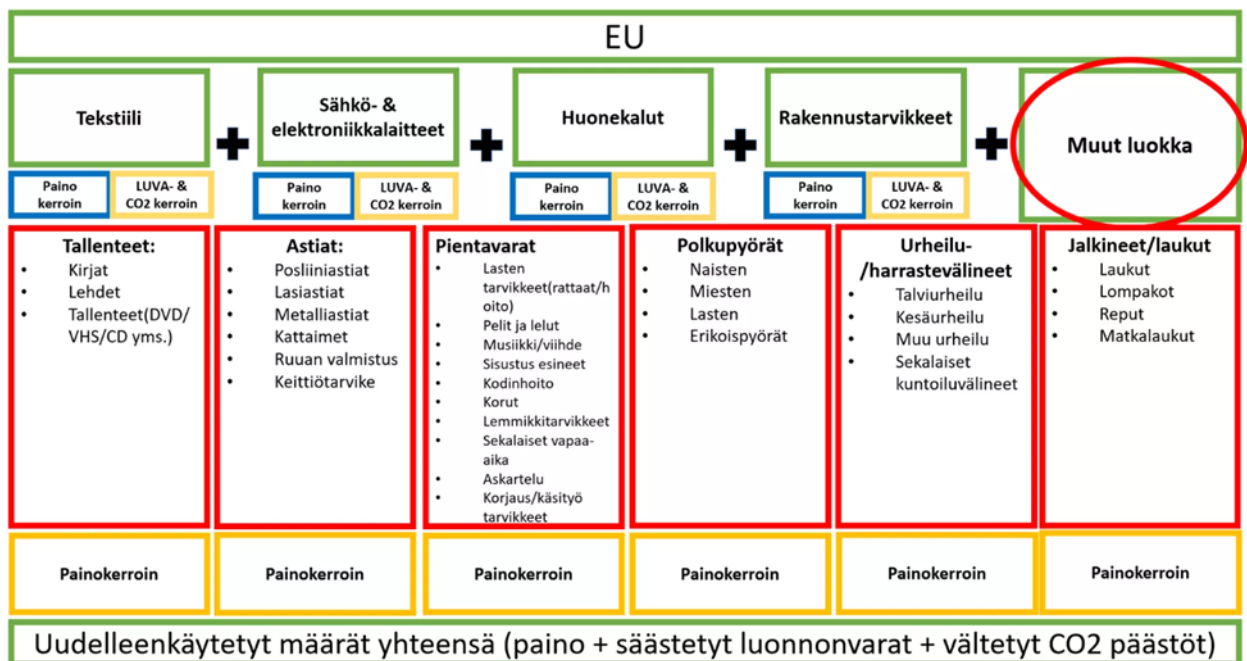
Seurannan kategoriat	Tuoteryhmät	Mitä tuoteluokissa tuoteryhmä pitää sisällään	Epäselvä	
Tekstiili	Sähkö- ja elektroniikkalaitteet	Huonekalut	Rakennusmateriaalit ja -tuotteet	Muut tuotteet
Vaatteet	Kodin koneet	Kodin huonekalut	Laudat	Tallenteet
Vaatteet	Kodin koneet, liedet, pesukoneet, kylmälaitteet, muut kodinkoneet (mikrot, veden- ja kahvinkelitimet)	Tuolit	Eristelevyt	Kirjat ja lehdet
Asusteet	Tietokoneet, peililionsoit, konsoolin ohjaimet, kaukosäätimet, hiiret, tulostimet, muut kiertot, radiot	Pöydät	Muut rakentamisessa käytetyt materiaalit, joita joudutaan muokkaamaan uusien rakenteiden valmistamiseksi.	DVD, VHS ja CD yms
Ympäri vuoden vaatteet		Sohvat	Ikkunat	Astiat
Jalkineet	Valaisimet	ja vastaavat julkisissa tiloissa ja liiketoiminnassa käytettävät huonekalut.	Kahvat	Posliinastiat, lasiastiat, metalliastiat, kattaimet, ruuan valmistus, keittiötarvikke
Kodissa käytettävät tekstiilit ja vastaavat julkisissa tiloissa ja liiketoiminnassa käytettävät tekstiilit.	Kodin ja vapaa-ajan valaisimet, taskulamput	Tuolit	Ruuvit	Pientavarat
Varhoid	Työkälyt	Pöydät	Kattotiliet, joita käytetään sellaisinaan uuteen kohteeseen.	Lasten tarvikkeet (rattaat/hoitto)
Lakanat	Sähkö-, akku-, paristokäyttöiset työkalut	Sohvat		Pelit ja lelut
Pyyhkeet	Elektroniset lelut			Musiikki ja viihde
Mater	Sähkö-, akku-, paristokäyttöiset lelut			Sisustus esineet
	Vapaa-ajan välineet ja urheiluvälineet ja automaattit. Soittimet, lihasasvat, ompelukoneet			Kodinhoito
				Korut
				Lemmikkieläinlääkkeet
				Sekalaiset vapaa-aika
				Askartelu
				Korjaus- ja käsityötarvikkeet
				Polkupyörät
				Miehet, naiset, lapset
				Erikoispyörät
				Urheilu- ja harrastevälineet
				Talviurheilu, kesäurheilu, muu urheilu, sekalaiset kuntoluvälineet
				Laukut
				Laukut, lompakot, reput, matkalaukut

Vihreä = Seurannan pääkategoriat, joita myös EU kerää 3 v välein (paitsi muut tuotteet)
Harmaa = Erilaisia tuoteryhmiä, joiden tiedot kuuluvat kyseisen pääkategorian alle.
Oranssi = Esimerkkejä tuoteluokista, joita tuoteryhmä pitää sisällään.
Keltainen = Toistaiseksi epäselvää, mikä tuoteryhmä sopii tälle tuoteluokalle parhaiten

Huom: Jokaisesta tuoteluokasta ei tarvitse löytyä tietoa, mikäli tuoteluokka ei ole käytössä. Tärkeintä on saada tietoja kategoriakohtaisesti

Huom: Kategoria-, tuoteryhmä- ja tuoteluokanimet voivat vaihdella riippuen siitä, kuinka kassajärjestelmä on rakennettu. Nämä luokittelut ja nimet ovat suosituksia raportoinnin helpottamiseksi. Tuoteluokkien alle voi rakentaa alatuoteluokkia.

Kuva 12 Tuoteryhmäluokittelua kassajärjestelmän tuoteryhmittelyn- ja luonnonvarasäästölaskennan tueksi.

Kuva 13 Kuva havainnollistaa, millaisia tuoteryhmiä jää tekstiiliin, sähkö- & elektroniikkalaitteiden, huonekalujen ja rakennustarvikkeiden ulkopuolelle. Aluksi suunniteltiin laskettavan vain neljälle pääkategorialle ympäristösäästöluvut, mutta ne lisättiin kehitysvaiheessa myös muut-luokan tuotekategorioille.

Laskennan palvelun kehittäminen alkoi tuotekategorioinnilla. Kun kategoriat ja niiden sisältämät tuotteet oli saatu kehitettyä, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy laski heidän kiertotalouslaskentansa avulla tuotekategorioille luonnonvarasäästö- ja

vältettyjen hiilidioksidipäästöjen kertoimet. Laskennan avulla tuodaan näkyviin esimerkiksi tuotteiden uudelleenkäytön, lainaamisen tai korjaamisen positiiviset ympäristövaikutukset, jotka syntyvät siitä, että tavara tai materiaali pidetään käytössä sen sijaan, että ostettaisiin uutta. Laskennassa huomioidaan uuden tuotteen sisältämien materiaalien valmistukseen ja jalostukseen kuluvat luonnonvarat ja niiden yhteydessä syntyvät CO₂-päästöt. (Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy 2023).

Kehitteillä oleva laskennan palvelu esiteltiin verkostolle syksyllä 2022 ja silloin, sekä keväällä 2023 RENET-verkoston varsinaisista jäsenistä etsittiin testajia laskennalle (kuvat 14 ja 15).

Ympäristösäästölaskenta palveluna

- Hankkeessa on tavoitteena tehdä kokeiluja uudelleenkäytön lisäämiseksi ja tuotteiden elinkaaren pidentämiseksi
- Verkoston jäsenille kehitetään ympäristösäästölaskennan palvelun konsepti (laskuri tai asiantuntijapalvelu)
- Vuoden 2023 aikana tehdään laskentakokeiluun otetaan n. 3-5 organisaatiota

materiaalikiertoon.fi

16.8.2023 142

Kuva 14 Laskennan palvelun esittely verkostolle

Laskentaa varten tarvittavat tiedot

- Uudelleenkäyttöön ohjattavien tuotteiden tiedot:
 - KPL/Paino (g/tuote) ja materiaalikoostumus
 - Tuotekategoria (esim. pyykinpesukoneet, mekot, ym.)
 - Tuotekategorioiden keskipainot
- Vuositason ympäristösäästön laskentaan uudelleenkäyttöön ohjattujen tuotteiden määrä kpl/tuotekategoria

materiaalikiertoon.fi

16.8.2023 143

Kuva 15 Laskennan palvelun esittely verkostolle

Testaajiksi saatiin kolme uudelleenkäyttötoimijaa, joiden kanssa yhteistyössä tarkennettiin vielä tuotekategorisointia, kyselytaulukkoa sekä jäsenille laskennasta tuloksena saatavaa ympäristösäästädiplomia (kuva 16) sekä ohjeita ja materiaalia ympäristösäästöluvuista viestimiseen.

Kuva 16 Diplomi jäsenelle ympäristösäästäistä

Aluksi kysely luotiin Excel-taulukko, joka lähetettiin sähköpostilla. Jäsenen täyttämästä Excelistä luvut siirrettiin Excel-pohjaiseen laskuriin, jossa oli tuotekategoriakohtaiset ympäristösäästökertoimet. Laskelman lopputulos piti siirtää kaikkien jäsenten kokonaissäästömääriin sekä jäsenen vuotoinen

kokonaissäästöluku poimia jäsenelle lähetettävään diplomiin. Kuvassa 17 on esitetty RENETin käyttöön tarkoitettu Excel-laskuri, johon jäsenen ilmoittamat määrät syötetään ja laskenta tehdään.

Tämä toimintatapa koettiin kuitenkin liian monimutkaiseksi ja aikaa vieväksi ja Excel liian haavoittuvaiseksi tulevaisuuden käyttöön, sillä ei ollut tietoa saisiko RENET työntekijän hankkeen loputtua. Siksi kesällä 2023 aloitettiin kartoittamaan mahdollisia verkkosivusovelluksia laskurille. Niistä saimme hyviä tarjouksia, mutta työ olisi kokonaisuudessaan ollut liian suuri ja kallis toteutettavana verkkosivuna. Yksi vaihtoehto oli tehdä nettikysely, jonka taustalle ympäristösäästökertoimet saisi tallennettua ja joka tekisi laskennan automaattisesti ja josta jäsenen ilmoittamat tiedot tallentuisivat pilvessä olevaan, päivittyvään taulukkoon. Tämän toteuttaminen ja jatkossa muokkaaminen oli paljon kevyempi ja edullisempi vaihtoehto, joten se päätettiin toteuttaa opiskelijajryitys Heigan kanssa syksyllä 2023.

Organisaatio	xxx							
Vuosi	xxxx							
	syötä kpl tai kg		kertoimet				Säästetty	Vältetty
Kategoria	kpl	kg	kg/kpl	kg	luva/kg	Co2/kg	LUV kg	CO2e kg
Tekstiilit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Huonekalut			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sähkö- ja elektroniikkalaitteet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennusmateriaalit- ja tuotteet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Astiat, kattaminen & keittiötarvikkeet (ei-elektroniset)			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kodintuotteet & pientavara (ei-elektroniset)			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Urheiluvälineet & soittimet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kengät			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjat & audio			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Polkupyörät			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut							0,00	0,00
	YHT.		YHT.				Säästetty LUV tonnia	Vältetty CO2 tCO2e
	kpl	kg					-	-

Kuva 17 Luonnonvarasäästöluokituksen Excel-malli kehitysvaiheessa

Nettikyselyn on tavoitteena olla valmis lokakuussa 2023, jolloin sitä voidaan testata vielä muutamalla jäsenellä sekä luoda ohjeet sen käyttöön niin jäsenille, kuin RENETin puolesta sitä käyttävälle. Jatkossa kyselyn avulla saatavaa tietoa uudelleenkäyttömäärästä ja sen avulla säästetyistä luonnonvaroista on tarkoitus käyttää uudelleenkäyttöalan viestinnässä, lobbaamisessa, kehittämisessä sekä tavoitteiden asettamisessa.

5.4 Uudelleenkäyttöbarometri

Uudelleenkäyttötoimijat ovat läpi CIRCWASTE-hankkeen viestineet, että tieto omasta alasta ja alan positiivisista yhteiskunnallisista vaikutuksista olisi ensiarvoisen tärkeää, jotta voimme lobata ja viestiä uudelleenkäytöstä päätöksentekoon ja kuluttajille. Barometri on suunniteltu välineeksi tiedon keruuseen. Se on kysely, joka tulee toistumaan säännöllisesti ja vähitellen se tuottaa tietoa myös alan muutoksista. Kysely itsessään ei kuitenkaan riitä, se on vain työkalu. Tieto ja kokonaiskuva alasta syntyvät vastauksista. Mitä kattavammin jäsenet / tai myöhemmin ehkä alan toimijat yleisemminkin barometriin vastaavat sitä tarkemmaksi kuva muodostuu. Jokainen

vastaus on tärkeä. Alla esitellään uudelleenkäyttöbarometrin idea ja Taulukko 4 sisältää linkin barometriin, barometrin tuloksiin ja listan barometrin osa-alueista.

Uudelleenkäyttöbarometri luo kokonaisvaltaista kuvaa uudelleenkäyttöalan trendeistä, kehityksestä ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. RENET uudelleenkäyttöverkosto ry kokoaa tietoa yhteen ja julkistaa tilastollisia tuloksia kuvaamaan alan nykytilaa.

Uudelleenkäyttöbarometri on jaettu neljään osa-alueeseen, jotka ovat **organisaatiotiedot, sosiaalitaloudelliset kysymykset, ympäristö ja laatu/ammattitaito/koulutus**. Pakollisia (numeroidut) kysymyksiä kaikissa osa-alueissa on yhteensä **33 kpl**. Arvioitu vastausaika 60–90 min.

Yksittäisen organisaation vastauksia ei julkaista. RENET kokoaa tietoa yhteen ja julkistaa tilastollisia tuloksia kuvaamaan alan nykytilaa verkkosivuillaan www.renet.fi.

RENET Uudelleenkäyttöverkosto kokoaa yhteen uudelleenkäyttöalan vastuulliset toimijat. Uudelleenkäyttöala on keskeinen osa kiertotaloutta ja paitsi toimijoiden, myös yhteiskunnan, tavoitteena on uudelleenkäytön nostaminen seuraavalle tasolle. Seuraavalle tasolle pääsemiseksi tarvitaan yhteistyötä ja tietoa.

Uudelleenkäytön tulee tulevaisuudessa olla yhtä saavutettavaa ja toimia yhtä varmasti kuin jätehuolto tällä hetkellä toimii. Uudelleenkäyttö ei voi mennä kiinni kriisiaikoina – jätehuoltokaan ei voi.

Jotta tämä onnistuisi, tarvitsemme:

- Tietoa uudelleenkäytön nykytilasta ja ympäristösäästöpotentiaalista
- Uudelleenkäytölle kunnianhimoiset tavoitteet
- Kattavan, toimintavarman ja asukkaita palvelevan uudelleenkäyttötoimijoiden verkoston
- Laadukkaasti tuotettuja uusia tavaroita, jotka ovat korjattavia sekä päivitettäviä ja säilyttävät uudelleenmyyntiarvonsa pitkään.

Jätelain määritelmät uudelleenkäytölle:

20) *uudelleenkäytöllä tarkoitetaan* tuotteen tai sen osan käyttämistä uudelleen samaan tarkoitukseen kuin mihin se on alun perin suunniteltu;

21) *uudelleenkäytön valmistelulla tarkoitetaan* jätteen tarkistamiseksi, puhdistamiseksi tai korjaamiseksi toteutettavaa toimintaa, jolla käytöstä poistettu tuote tai sen osa valmistellaan siten, että se voidaan käyttää uudelleen ilman muuta esikäsitteilyä;

Uudelleenkäyttöön kuuluvaksi lasketaan tässä kyselyssä vanhan tavaran kaupan lisäksi kaikki elinkaaren pidentämiseen liittyvät palvelut (korjaus, kunnostus, päivitys sekä uusiotuotteet, jotka on tehty käsityönä tai pienvalmistuksena käytetyistä tavaroista niin, että välissä ei ole kierrätystä materiaaliksi).

Uudelleenkäyttöbarometri	https://forms.gle/JBwsTzHzhHQShXNy6
Uudelleenkäyttöbarometrin tulokset	Uudelleenkäyttöbarometri 2023 tulokset
Osa 1 - Organisaatitiedot	20 kpl pakollisia kysymyksiä ja 1 kpl vapaaehtoisia lisäkysymyksiä.
Osa 2 – Sosiaalitaloudelliset kysymykset	5 kpl pakollisia kysymyksiä ja 3 kpl vapaaehtoisia lisäkysymyksiä.
Osa 3 – Ympäristö	4 kpl pakollisia kysymyksiä ja 2 kpl vapaaehtoisia lisäkysymyksiä.
Osa 4 – Laatu/ammattitaito/koulutus	4 kpl pakollisia kysymyksiä ja 3 kpl vapaaehtoisia lisäkysymyksiä.

Taulukko 4 Uudelleenkäyttöbarometri, 2023 barometrin tulokset ja sen osa-alueet

5.5 Valtsun pyöreä pöytä -toiminta

Yksi Circwaste Uudelleenkäyttö-osahankkeen työryhmistä oli Valtsu-yhteistyöryhmä, jonka tarkoituksena oli tuoda yhteen eri toimijoita pohtimaan Valtakunnallisen jätesuunnitelman ja jätelain tavoitteiden toteutumista. Työryhmään osallistujat edustavat kuntia, kaupunkeja, jätehuoltoalan toimijoita ja uudelleenkäyttötoimijoita sekä tuottajavastuuorganisaatioita.

Tämä eri alojen toimijat yhdistävä yhteistyö koettiin ensiarvoisen tärkeäksi uudelleenkäytön edistämiseksi sekä Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa. Jatkoksi tälle työlle kehitettiin SYKEN ja Ympäristöministeriön kanssa käytyjen keskusteluiden pohjalta ns. uudelleenkäytön pyöreä pöytä, joka yhdistäisi alan toimijat ja sidosryhmät säännöllisesti yhteen jakamaan osaamistaan sekä ideoitaan. Pyöreän pöydän kokoontumisten ja sidosryhmäyhteistyön avulla toivotaan jatkettavan Valtsu-yhteistyöryhmässä nousseita keskusteluja ja verkostoitumista alalla, sekä toteuttavan ryhmässä nousseita toiveita:

- Saada ja luoda tietoa uudelleenkäyttöalasta ja hyvistä käytänteistä
- Lisää yhteistyötä, hyvä keskusteluja, työpajatyöskentelyä ja muilta oppimista
- Mahdollisuus tuoda omia näkemyksiä esille ja hyödyntää omaa asiantuntemusta
- Lisää keskustelua, toisten tarpeiden sekä toiminnan haasteiden ymmärtäminen

Uudelleenkäytön pyöreä pöytä kokoontuu ensimmäisen kerran Ympäristöministeriön ja RENETin kutsumana YM:n tiloissa 24.1.2024, jolloin tilaisuus on kaikille avoin. Jatkossa RENET hoitaa järjestelyt ja koolle kutsumisen ja pöydän olisi tarkoitus kokoontua noin 2–4 kertaa vuodessa, jolloin osallistujia tai kutsuttuja pohditaan joka kokouksen kannalta erikseen. Jokaiseen kokoontumiseen on tarkoitus saada lyhyitä puheenvuoroja ajankohtaisista aiheista tai eri tahoilta jakamaan esimerkkejä tai hyviä käytänteitä uudelleenkäytön saralla sekä jättää aikaa keskusteluille.

6. OPPILAITOS- JA TKI YHTEISTYÖ

Uudelleenkäyttöalasta on hyvin vähän toistaiseksi tietoa. Hankkeessa tehtiin paljon oppilaitosyhteistyötä, jonka tavoitteena oli paitsi ideoiden myllytys opiskelijoiden kanssa, yksittäisten lopputöiden ohjaaminen kuin myös ammattikorkeakoulujen opettajien kiinnostuksen herättäminen uudelleenkäytön kysymyksiin. Hankkeen aikana valmistui kuusi uudelleenkäyttöaiheista lopputyötä ja kurssiyhteistyössä yhteensä 164 opiskelijaa paneutui uudelleenkäytön teemoihin. Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijat järjestivät myös uudelleenkäyttöaiheen sisältävän Eco-Koski tapahtuman syyskuussa 2023, joka on suunniteltu toteutettavan vuosittain. (Hämeen ammattikorkeakoulu, 2023). Taulukko 5 listaa yhteistyökumppaneita, aiheita ja tuotoksia.

Yhteistyötaho	Aihe	Tekijöiden määrä	Tuotos
Lapin ammattikorkeakoulu	Opinnäytetyö, Alueellinen selvitys uudelleenkäyttötoimijoiden saavutettavuudesta	2	Alueellinen selvitys uudelleenkäyttötoimijoiden saavutettavuudesta - Theseus
Lapin ammattikorkeakoulu	Opinnäytetyö, Uudelleenkäytön esteet ja mahdollisuudet tutkimalla kuluttajien asenteita	1	Tulossa
Hämeen ammattikorkeakoulu	Opinnäytetyö, Circular Economy Implementation into the: Clothing and Household Textiles in Finland: planning the Reuse Practices to Meet the Specific Objectives of the LIFE IP Circwaste Finland Project	1	https://www.theseus.fi/handle/10024/795532
Turun ammattikorkeakoulu	Opinnäytetyö, Uudelleenkäyttöbarometri	1	https://forms.gle/XaLMJCpmi925cUsP9
Turun ammattikorkeakoulu	Opinnäytetyö, liittyen uudelleenkäyttöön ja valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan. Liittyen alla olevaan kysely: https://forms.office.com/pages/responsepage.aspx?id=p13M73m9g0yEqwbxqJk3dZfz1R1wdbdOn1ghsCFFRi5UQU1FQUJQSU1CWIFCRU0zVUFZTkpJREtTUy4u	1	Tulossa
Metropolia	Opinnäytetyö. Jätelaitoksien tilanne ja tulevaisuuden suunnitelmat. Tekniset ratkaisut jätevirroissa, kuinka materiaalivirrat saadaan ohjattua kierrätyksen sijaan uudelleenkäyttöön. Kyselytutkimus Kivolle + haastattelut + tekniset ratkaisut kartoitus (kirjallisuuskatsaus). Jätevirtoja tarkastellaan EU:n raportointi kategorioiden mukaan: tekstiilit, huonekalut, sähkö- ja elektroniikkalaitteet ja rakennusmateriaalit. Tavoite lisätä yhteistyötä kuntatoimijoiden, tuottajayhteisön ja uudelleenkäyttötoimijoiden välillä, jätesuunnitelman tavoite.	1	Tulossa

Hämee n ammatt ikorkea koulu	<ul style="list-style-type: none"> - Kurssiyhteistyö - Linja: HAMK international Business - Kurssit: Reuse positioning and branding (4 cr), reuse digital marketing expression (3cr), reuse content laboratory(5 cr), Principles of Sustainability 	164	HAMK IB renet-assignments & Kuvat hamk tapahtumasta
Helb llya Prigogi ne Univers ity	Erasmus yhteistyö. Uudelleenkäyttöbarometrin suunnittelua	1	Questionary for different companies of the reuse network.pdf
Talent Vantaa	Projektiyhteistyö: Nettisivut, jäsenprofilointi, brändäys	Noin 30	Vantaa Design Sprint ryhmätyöt.pptx
RREUSE	Tilattu tutkimus, Taustatutkimus uudelleenkäyttöverkostoihin EU:ssa.	1	https://www.kieratyskeskus.fi/files/17538/Tutkimus_uudelleenkayttoverkostojen_kehittamisesta_Euroopassa.pdf & https://www.kieratyskeskus.fi/files/17402/FINAL_REPORT_-_Research_study_on_developing_re-use_networks_in_Europe.pdf

Taulukko 5 Circwaste -hanke oppilaitos ja TKI yhteistyö

7. YHTEENVETO

Verkoston perustaminen oli satsaus tulevaan. Kriittistä on kuitenkin onnistua turvaamaan jonkin verran rahoitusta ja työntekijäresurssia RENETille tuleviksi muutamiksi vuosiksi. Verkosto on nyt perustettu, mutta sen toiminta on vielä luonnosteluvaiheessa ja jäsenhankinta vasta alkamaisillaan. Seuraavat muutaman vuodet ratkaisevat kasvaako RENET Uudelleenkäyttöverkostosta vaikuttava ja tärkeä toimija rakenteilla olevaan kiertotalousyhteiskuntaan. Tätä työtä tukemaan hankkeen loppumetreillä perustettiin RENET verkoston koordinoima uudelleenkäytön pyöreä pöytä alan kaikkien sidosryhmien yhteiseksi keskustelun paikaksi Valtakunnallisen jätesuunnitelman uudelleenkäyttötavoitteiden saavuttamiseksi.

Kehittyvä kiertotalousyhteiskunta tarvitsisi hankkeita, joissa kokeillaan erilaisissa casessa yhteistyöverkostoja (päivittäistavarakaupat, uudelleenkäyttö, korjaus, sivuvirrat, materiaalikierto) ja pidetään tutkimus mukana selvittämässä kokeilujen mukaisen toiminnan potentiaalisia hyötyjä (eurot, työllistyminen, luva säästöt jne). Yksi tällainen hanke on juuri nyt kirjoitteilla avoinna olevaan EAKR-hakuun.

Kirjoitteilla olevan hankkeen toteuttajat ovat löytäneet CIRCWASTE-hankkeen verkostoista. Circwaste -hankkeen aikana syntyneiden ideoiden pohjalta kirjoitettiin myös toinen hankehakemus (Nessling säätiö) joka liittyi valtakunnallisen viestintäkampanjan toteuttamiseen uudelleenkäyttöteemasta.

Uudelleenkäyttö on valtavirtaistumassa ja bisnestoimijat löytävät hiljalleen uudelleenkäytön. Nykyisillä uudelleenkäyttötoimijoilla on verkostot ja asiantuntemus, jota ei kannata muutoksessa hukata, ratkaisuna on verkostoituminen ja yhteistyö. EU aloitti uudelleenkäyttömäärien keruun hankkeemme aikana, ja verkosto sitoutuu auttamaan tiedonkeruussa alastamme. Tämä on tärkeää uudelleenkäytön tavoitteiden asettamiseksi ja alan kehittämiseksi.

Pienestä osasta uudelleenkäyttökelpoista tavaraa on jo nykyään mahdollista tehdä liiketoimintaa. Osalla tavarasta on myyntiarvo, mutta myynnillä juuri ja juuri katetaan logistiikan, lajittelun ja hinnoittelun kulut, tämä toiminta tarvitsee yhteiskunnalta tukia ollakseen kannattavaa ja kehittyvää. Lisäksi on tavaraa, jolla on käyttöarvoa, mutta ei juuri myyntiarvoa, tämäkin materiaali on syytä pitää käytössä. Tulevaisuudessa uudelleenkäyttöliiketoimintaa voi tehdä isommasta osasta tavaravirtaa kuin nykyään, tätä trendiä tukee ekodesign vaatimukset. Kuitenkin nämä kaksi, myyntiarvon ja käyttöarvon luokkaa pysyy yhteiskunnassamme. Tämä tarkoittaa, että uudelleenkäytön kunnollinen organisoiminen tarvitsee yhteiskunnan tukea. Nykyään tuet tulee lähinnä työllistämisen tukien kautta, tulevaisuudessa tuet voisivat olla muutakin. Uudelleenkäyttö tarjoaa paljon monenlaista työtä ja on tulevaisuuden ala, johon kannattaa panostaa esimerkiksi rahaa ja koulutusta.

LÄHDELUETTELO

EFQM. 2023. Circular Economy. Luettavissa: <https://efqm.org/efqm-lens-series/circular-economy/>

EFQM. 2023. AssessBase. Luettavissa: <https://assessbase-v2.digitalefqm.com/>

Hämeen ammattikorkeakoulu. 2023. Eco-Koski – kestävyystapahtuma Valkeakoskella. Luettavissa: <https://www.hamk.fi/tapahtuma/eco-koski/>

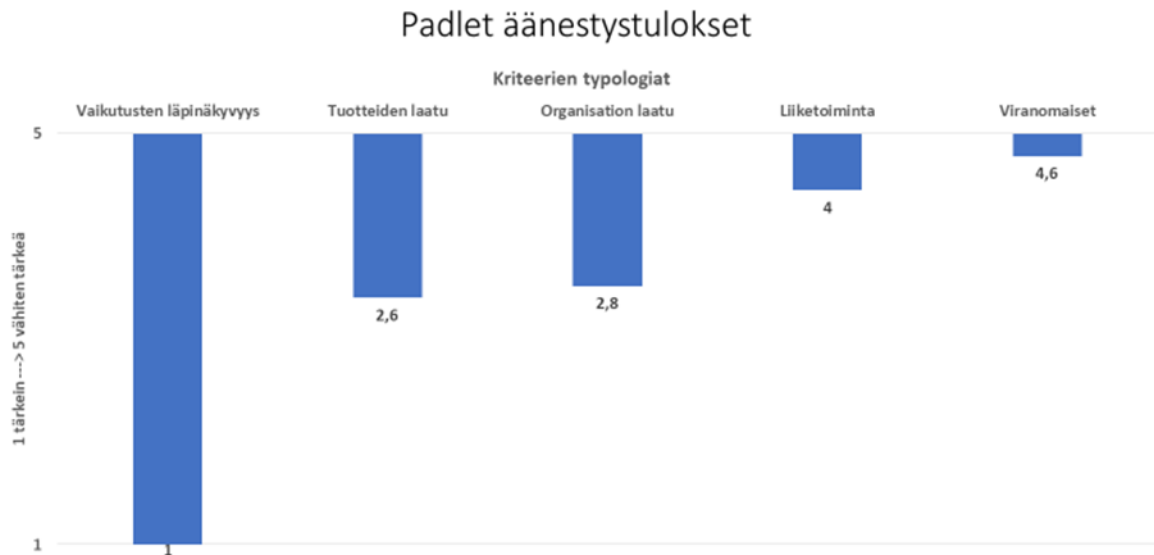
Pässilä, A. et al. (2013) Facilitating future-oriented collaborative knowledge creation by using artistic organizational innovation methods: Experiences from a Finnish wood-processing company. *Futures: the journal of policy, planning and futures studies*. [Online] 4759–68.

Pääkaupunkiseudun Kierratyskeskus Oy. 2022. Kansainvälinen tutkimus kehittyvistä uudelleenkäyttöverkostoista Euroopassa. Luettavissa: https://www.kierratyskeskus.fi/tietoa_meista/hankkeet/circwaste_-_kohti_kiertotaloutta

Pääkaupunkiseudun Kierratyskeskus Oy. 2023. Kiertotalouslaskenta. https://www.kierratyskeskus.fi/palvelut_yrityksille/hiilijalanjalki_ ja_kiertotalouslaskenta/kiertotalouslaskenta

LIITELUETTELO

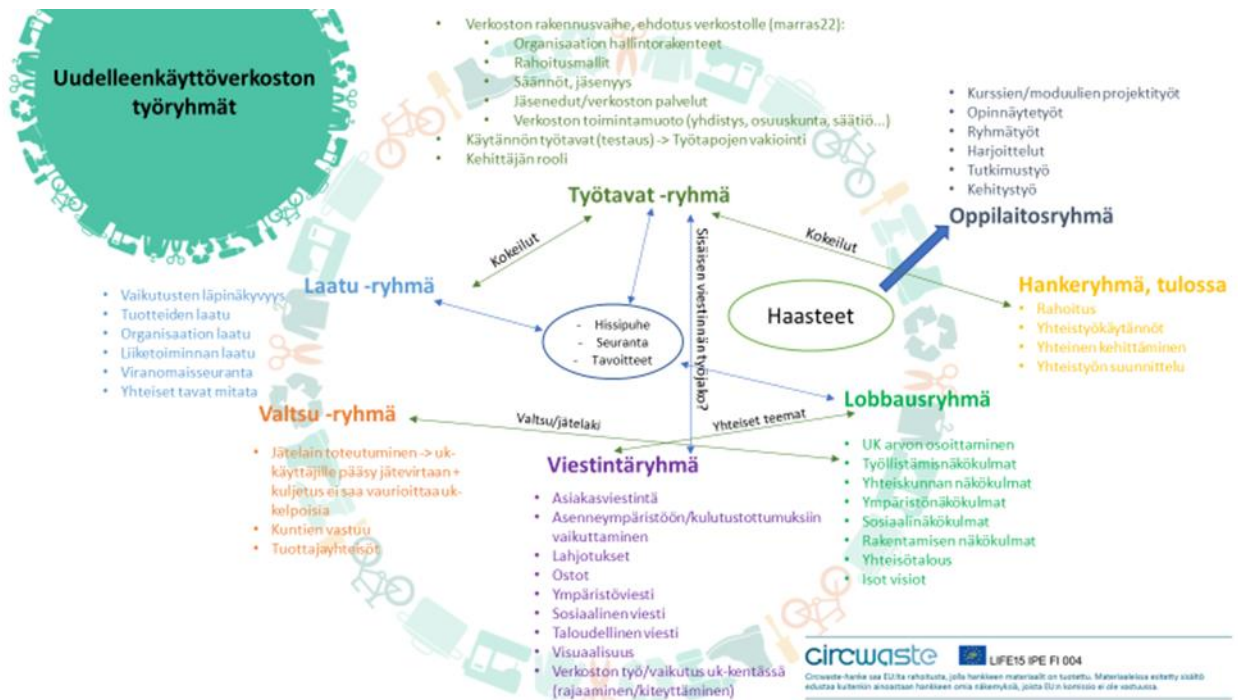
Liite 1: Laatutyöryhmän äänestys RENET verkoston laatuajattelun suuntauksesta

Kuva 1 Huom! Kaikkia muita äänestettiin 8 kertaa, paitsi viranomaisia, joka sai vain 7 ääntä, joten se vääristää tulosta. Vaikka viranomaisten kahdeksas ääni olisi ollut 1, niin keskiarvo olisi jäänyt 4,1, joten sijoitus ei olisi muuttunut tärkeämmäksi.

Kuva 16 Laatutyöryhmässä 8.6.2022 äänestettiin metodologisten suuntauksien perusteella tärkeysjärjestystä RENET verkoston laatuajattelun suuntauksesta. Tulos oli selkeä.

Liite 2: Kartta kick-off tilaisuudessa perustetuista työryhmistä hanketyön tueksi

Kuva 17 Kartta työryhmistä, niiden tehtävistä ja ryhmien välisestä vuorovaikutuksesta. Työryhmät on perustettu kick-off tilaisuudessa osallistamaan uudelleenkäyttötoimijoita hanketyöhön.

Liite 3: Kolmen tietomuodon jäävuori uudelleenkäytön kontekstissa

Kolmen tietomuodon jäävuori uudelleenkäytön kontekstissa

➤ Kenelle laatutyötä tehdään?

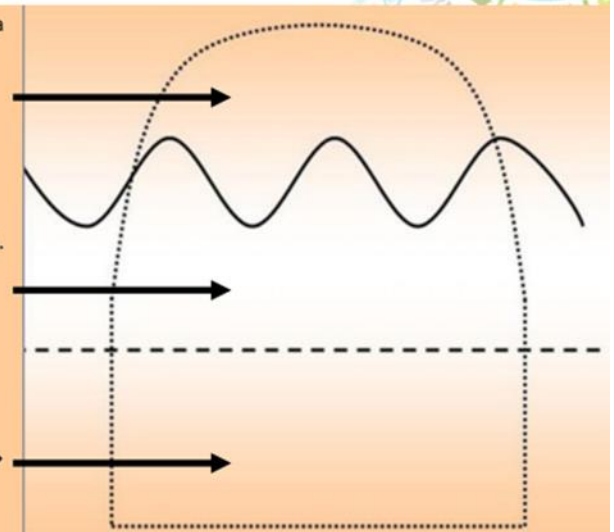
Verkoston tavoitteena:

- Tuottaa tietoa alasta.
- Alan ammattimaistaminen
- Vaikuttaa alaan liittyvään päätöksentekoon
- Turvata alan toimintaedellytyksiä
- Verkosto saa päätöksenteossa äänensä kuuluville

➤ Miksi laatutyö on tärkeää?

- Eksplisiittinen, eli olemassa oleva tieto -> **Tiedon ja taidon jakaminen verkostossa.**
- Hiljainen tieto. Tieto on olemassa, muttei siirrettävissä tai tallennettavassa muodossa. Hajanainen tieto -> **Koostettava yhteen ja muodostettava kokonaiskuva.**
- Itsensä ylittävä tieto, eli hiljaisen tiedon "esiaste" -> **Uudelleenkäytön potentiaalini aistiminen.**

Kuva 18 Havainnollistava kuva, verkoston laatutyön tavoitteista ja miksi laatutyö on tärkeää?

Liite 4: Arvio konsultoitujen keskusteluiden hyödyllisyydestä perustuen keskusteluihin ja palautteeseen

● erittäin hyödyllinen	4
● hyödyllinen	4
● en osaa sanoa	2
● vähän siinä ja siinä	1
● tuskin kannatti	0

Kuva 19 Oma arvio konsultoivien keskusteluiden hyödyllisyydestä vastaanottajalle